

concursos

secció a càrrec de **Mateu Barba i Sergi Serra**

El vestit nou de l'emperador

J. SENDER

La proliferació de disciplines que s'esqueixen d'una professió fins ara basada en l'ofici, en favor d'alternatives que fan prevaler, entre d'altres, els valors de mercat, és una realitat creixent i planteja quins seran els nous marcs de relació professionals en el futur.

Els raonaments d'aquesta producció proposen exclusivitat. En pro d'alguna causa: de la sostenibilitat, la imatge, la forma, el paisatgisme... Coincideixen en la recerca per la novetat i és notòria la seva capacitat d'atreure els mitjans per a la seva difusió. Aquesta producció la percebem en la frontera d'una nova disciplina.

Arquitectura de franquícia, la manera de fer que es basa en un llenguatge de fortuna, molt estès, que sovint trobem en molts concursos i que busca la conjunció entre la capacitat d'enlluernar i la rapidesa de la seva formulació. Els resultats són de naturalesa seductora i situen l'espectador a l'estrat del gust.

El nou Camp Nou

El Futbol Club Barcelona i el Col·legi d'Arquitectes han organitzat el concurs de projectes per a la remodelació de l'estadi del FC Barcelona, concurs que ha estat en exposició pública al mateix Col·legi, a la seu de Barcelona.

El concurs és un èxit en si, no tan sols per la dificultat de la intervenció en un cos ja construït, sinó per la dimensió pública dels convocants.

Ha estat un concurs restringit d'idees a dues voltes, amb intervenció de jurat. La primera volta es plantejà oberta i volgutament internacional. La segona, restringida i a nivell d'avantprojectes, per a la qual es van escollir 10 equips. El concurs era remunerat significativament, d'acord amb la previsió de treball que s'hi endevinava.

A les bases del concurs s'hi reflecteix la voluntat pel manteniment i la potenciació de l'estadi que ara fa 50 anys realitzà l'arquitecte Francesc Mitjans. El projecte del 1957 és un

The emperor's new clothes

The proliferation of disciplines that splinter off from a profession until now based on a trade, in favour of alternatives that prioritise, among others, market values, is a growing reality and raises questions regarding what will be the new frameworks for professional relations in the future.

The reasons behind this production propose exclusivity. In favour of some cause: sustainability, image, form, landscaping... They coincide in the quest for novelty and their capacity for attracting the media to publicise them is notorious. We perceive this production to be at the frontier of a new discipline.

Franchise architecture is a way of doing based on a widespread language of fortune, which we often find in many competitions and which seeks the combination between capacity to dazzle and speed of formulation. The results are of a seductive nature and situate the spectator in the stratum of taste.

The new Camp Nou

The Barcelona Football Club and the Architect's Association have organised the competition of designs for remodelling the FC Barcelona stadium, a competition that has been publicly exhibited at the Association's Barcelona headquarters.

The competition is a success in itself, not only due to the difficulty involved in working on a body that has already been built, but because of the public dimension of its organisers.

It was a restricted ideas competition in two rounds, with jury intervention. The first round was openly and purposely proposed as international. For the second, restricted

El traje nuevo del emperador

La proliferación de disciplinas que se desgarran de una profesión hasta ahora basada en el oficio, en favor de alternativas que priman, entre otros, los valores de mercado, es una realidad creciente y plantea cuáles serán los nuevos marcos de relación profesionales en el futuro.

Los razonamientos de esta producción proponen exclusividad. En pro de alguna causa: de la sostenibilidad, la imagen, la forma, el paisajismo... Coinciden en la búsqueda de la novedad y es notoria su capacidad de atraer los medios para su difusión. Esta producción la percibimos en la frontera de una nueva disciplina.

Arquitectura de franquicia, el modo de hacer basado en un lenguaje de fortuna, muy extendido, que a menudo encontramos en numerosos concursos y que busca la conjunción entre la capacidad de deslumbrar y la rapidez de su formulación. Los resultados son de naturaleza seductora y sitúan al espectador en el estrato del gusto.

El nuevo Camp Nou

El Fútbol Club Barcelona y el Colegio de Arquitectos han organizado el concurso de proyectos para la remodelación del estadio del FC Barcelona, concurso que se ha expuesto públicamente en el propio Colegio, en su sede de Barcelona.

El concurso es un éxito en sí, no sólo por la dificultad de la intervención en un cuerpo ya construido, sino por la dimensión pública de los convocantes.

Ha sido un concurso restringido de ideas a dos vueltas, con intervención de jurado. La primera vuelta se planteó abierta y expresamente internacional. Para la segunda, restringida y a nivel de anteproyectos, se

ARXIU NACIONAL FONS TAE HELICOPTERS SA

estadi equilibrat de perfil pla, amb una forta presència de l'estructura que suporta la graderia i amb un únic element de remat, la marquesina que vola sobre la tribuna principal.

L'any 1982 té lloc una gran ampliació que construeix una tercera graderia i que modifica sensiblement el perfil de l'estadi, creant un aforament asimètric i elevat una graderia molt per damunt de la marquesina.

Una característica de l'encàrrec és la contenció: la remodelació enfront d'un projecte d'un estadi nou. L'únic requeriment programàtic que se sol·licita a les bases és que el futur estadi ha de comptar amb un mínim del 50 per cent de les grades a cobert.

Si la nostra arquitectura ha tingut alguna constant amb els anys ha estat la seva austeritat. És austera Santa Maria del Mar amb el seu gòtic estricte i sense concessions. Som un país amb poc Renaixement i poc Barroc, però la façana del Palau d'en Pere Blai, si alguna cosa és, és escassa. Fins i tot en el nostre modernisme, l'esclat de la formalitat és de país pobre, de rajoles i de ferro, un modernisme artesà. I, finalment, la modernitat catalana ha estat justa i racional: tant Mitjans com Moragas, Coderch o MBM comparteixen aquests criteris de justificació de l'obra arquitectònica.

Ara bé, en el rerefons de l'encàrrec de l'estadi, hi ha el reclam de la imatge com a marca i, de manera implícita, la demanda de vistositat. Seria "impensable que el projecte guanyador no es notés" (A. de la Sota).^{*}

Aquesta premissa resitua els treballs en el discurs de la globalització. El programa de sortida, escàs i difícil de narrar, fa dels concursants els candidats ideals per vestir l'edifici actual amb estampats diferents.

^{*} "[...] ¿Qué significa para usted utilizar un edificio? —El no notarlo..." A. de la Sota, *El método* (1968).

^{*} "[...] What does using a building mean to you?" - "Not noticing it..." A. de la Sota, *El método* (1968).

^{*} "[...] ¿Qué significa para usted utilizar un edificio? —El no notarlo..." A. de la Sota, *El método* (1968).

and on the level of preliminary plans, 10 teams were chosen. The competition offered significant remuneration, in accordance with the foreseen amount of work it would involve.

The competition's terms reflect the desire to maintain and promote the stadium that was designed 50 years ago by architect Francesc Mitjans. The 1957 design is a balanced stadium with a flat profile, with a strong presence of the structure that supports the stands, and a single finishing element, the canopy that hovers over the main grandstand.

In 1982, a major extension was carried out, building a third stand and noticeably modifying the stadium's profile, creating an asymmetrical seating arrangement and raising one stand above the canopy level.

One characteristic of this commission is containment: remodelling as opposed to a new stadium design. The only programme requirement requested in the conditions is that the future stadium must have a minimum of 50 per cent of the terraces under cover.

If our architecture has shown a single constant over the years, it has been austerity. Santa Maria del Mar is austere with its strict gothic style and no concessions. We are a country with little Renaissance and little Baroque, but the façade of the Generalitat's Palace by Pere Blai, if anything, is sparse. Even in our modernism, the burst of formality is that of a poor country, of tiles and iron, a craftsman's modernism. And, finally, Catalan modernity has been fair and rational: Mitjans, Moragas, Coderch and MBM alike share these criteria for the justification of architectural works.

However, in the background of the stadium commission, lies the idea of image as brand,

escogieron 10 equipos. El concurso era significativamente remunerado, según la previsión de trabajo que se adivinaba en él.

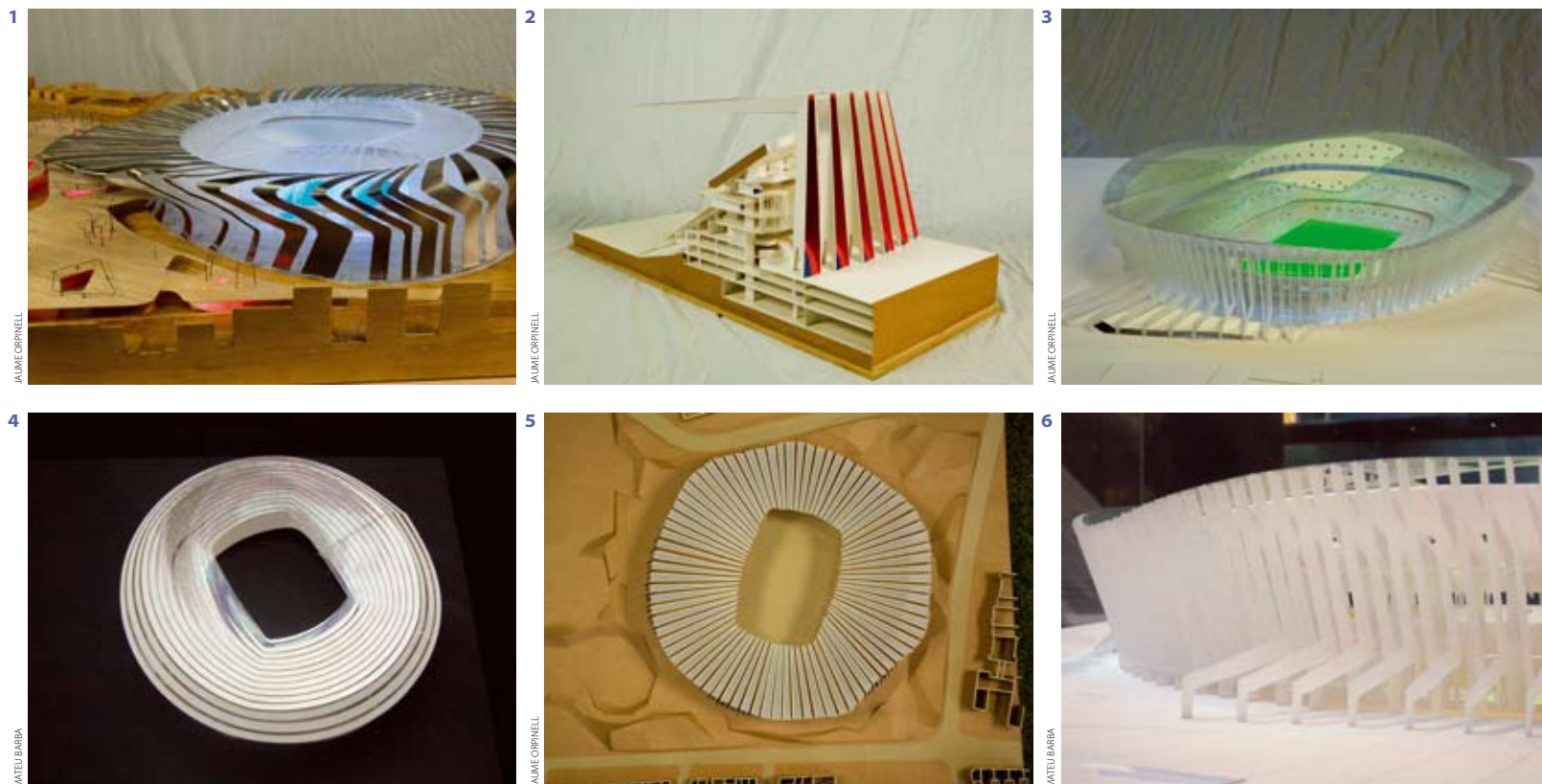
En las bases del concurso se refleja la voluntad por el mantenimiento y la potenciación del estadio que realizara el arquitecto Francesc Mitjans hace 50 años. El proyecto de 1957 es un estadio equilibrado de perfil plano, con una fuerte presencia de la estructura que soporta la graderia y con un único elemento de remate, la marquesina que vuela sobre la tribuna principal.

En 1982 se produce una gran ampliación que construirá una tercera graderia y que modificará sensiblemente el perfil del estadio, creando un aforo asimétrico y elevando una graderia muy por encima de la marquesina.

Una característica del encargo es la contención: la remodelación frente a un proyecto de un nuevo estadio. El único requerimiento programático que se solicita en las bases es que en el futuro estadio un mínimo del 50 por ciento de las gradas queden cubiertas.

Si nuestra arquitectura ha tenido alguna constante con el paso de los años, ha sido su austeridad. Es austera Santa María del Mar con su gótico estricto y sin concesiones. Somos un país con poco Renacimiento y poco Barroco, pero la fachada del palacio de la Generalitat, de Pere Blai, si algo es, es escasa. Incluso en nuestro modernismo, el estallido de la formalidad es de país pobre, de azulejos y hierro, un modernismo artesano. Y, por último, la modernidad catalana ha sido justa y racional: tanto Mitjans como Moragas, Coderch o MBM comparten estos criterios de justificación de la obra arquitectónica.

Ahora bien, en el trasfondo del encargo del estadio se halla el reclamo de la imagen como marca y, de forma implícita, la demanda de vistositad. Seria "impensable que

Propostes

Les propostes de Ferrater i Mateo coincideixen en la formalització de l'artefacte basada en l'ús de material propi de la disciplina, alhora que cerquen un programa no explícit des d'on garantir una construcció de la forma amb sentit i coherència.

La proposta de Mateo detecta en la forma dels anells entorn de l'estadi el problema de les circulacions. Això li permet d'establir un deambulatori que circumda el tancament original de l'estadi, tot aportant nous espais amb nous usos. Aquest mecanisme planteja una nova façana gruixuda que reconeix els valors de l'existent.

La proposta de Ferrater repensa una estructura que esdevindrà façana, per suportar una coberta lleugera tensada, i és el mateix gest d'aquesta nova estructura el que, en tocar a terra, aporta la forma final de l'objecte.

La proposta de Torres coincideix en la línia de magnificar la nova estructura per valorar els recorreguts protegits, tangencials a l'estadi, emfatitzant, però, la sistematització, el plec, com a garant de forma.

Altres propostes es valen de l'eina de la distorsió per accentuar algun episodi, un porxo, uns accessos, una coberta, una façana... (Domingo i Ferrer, Herzog o el mateix Foster) i, poc o molt, es valen de la intervenció per dotar l'objecte d'unes qualitats externes de què actualment no disposa, més que no pas de reconèixer els valors del que hi ha.

Entenem diverses estratègies unilaterals per recrear-se en l'objecte i justificar-lo formalment, més que el susceptible procés de síntesi que desemboca en les formes dels artefactes proposats.

En la proposta guanyadora, el treball minuciós i concentrat en el disseny d'aquest vestit, en aquest cas exteriorment acolorit i amb valors de textura remarcables, és una mostra de contenció que ens recorda l'habilitat d'un Fos-

1
Mamen Domingo i
Ernest Ferré (Finalista)

2 i 5
José Antonio Martínez
Lapeña i Elías Torres
(Finalista)

3 i 6
Carlos Ferrater – Lluís
Vives, Enric Serra, Jordi
Cartagena-Santiago
Vives – ArupSport
(Finalista)

4
Herzog & De Meuron
(Finalista)

and, implicitly, a demand for showiness. It would be "unthinkable for the winning design not to be noticeable" (A. de la Sota).*

This premise resituates the work within the discourse of globalisation. The starting programme, scant and difficult to narrate, makes those competing the ideal candidates for dressing the current building with different patterns.

Proposals

The proposals by Ferrater and Mateo coincide in the formalisation of the artefact based on the use of material typical of the discipline, while seeking a non-explicit programme from which to guarantee a construction of the form with meaning and coherence.

Mateo's proposal detects, in the form of the rings around the stadium, the problem of circulation. This allows him to establish a concourse around the original closure of the stadium, contributing new spaces with new uses. This mechanism proposes a new thick façade that recognises the values of the existing one.

Ferrater's proposal rethinks a structure that will become façade, to support a light tensed roof, and it is the very gesture of this new structure that, as it touches the ground, contributes the final form of the object.

Torres's proposal coincides along the lines of magnifying the new structure to evaluate the protected pathways, tangential to the stadium, emphasising, however, the systematisation, the fold, as a guarantee of form.

Other proposals make use of the tool of distortion to accentuate the odd feature, a porch, access routes, a roof, a façade... (Domingo and Ferrer, Herzog or Foster himself) and, to a greater or lesser degree, they use

el projecto ganador no se notara" (A. de la Sota).*

Esta premisa resituaba los trabajos en el discurso de la globalización. El programa de salida, escaso y difícil de narrar, hace de los concursantes los candidatos ideales para vestir al edificio actual con distintos estampados.

Propuestas

Las propuestas de Ferrater y Mateo coinciden en la formalización del artefacto basada en el uso de material propio de la disciplina, a la vez que buscan un programa no explícito desde donde garantizar una construcción de la forma con sentido y coherencia.

La propuesta de Mateo detecta en la forma de los anillos en torno al estadio el problema de las circulaciones. Esto le permite establecer un deambulatorio que circunda el cerramiento original del estadio, aportando nuevos espacios con nuevos usos. Este mecanismo plantea una nueva fachada gruesa que reconoce los valores de la existente.

La propuesta de Ferrater repiensa una estructura que se convertirá en fachada, para soportar una cubierta ligera tensada, y es el propio gesto de esta nueva estructura el que, al llegar al suelo, aporta la forma final del objeto.

La propuesta de Torres coincide en la línea de magnificar la nueva estructura para valorar los recorridos protegidos, tangenciales al estadio, enfatizando, sin embargo, la sistematización, el pliegue, como garante de forma.

Otras propuestas se sirven de la herramienta de la distorsión para accentuar algún episodio, un porche, unos accesos, una cubierta, una fachada... (Domingo y Ferrer, Herzog o el propio Foster) y, en menor o mayor grado, se

7

MATEU BARBA

8

MATEU BARBA

9

JAUME ORINELL

10

JAUME ORINELL

ter sintètic en altres camps (estructura, instal·lacions...) i fins i tot una garantia de la minimització de la mateixa intervenció. Aquest procés tan vinculat al llenguatge que es requereix per vestir el Camp Nou, però, ens deixa el dubte d'haver de vendre els colors per fer l'estadi, d'aquest embolicar-se amb la bandera.

El projecte de Norman Foster està concebut des de les alçades, i és de qualsevol lloc, una característica que no li permet d'actuar amb la precisió i el rigor de l'altre edifici que ens va deixar a Barcelona: la torre de Collserola. El procés de treball, que va de l'anteprojecte fins a la definició de l'execució, de ben segur que omplirà aquest salt.

El conte

Com en el conte de Hans Christian Andersen, volem un vestit nou per a l'estadi, però ull, que no haguem de convidar els sastres del conte, vinguts de terres llunyanes, per finalment deixar-lo nu. ♦

Mateu Barba i Sergi Serra

7 i 8

Josep Lluís Mateo,
MAP Architects
(Finalista)

9 i 10

Foster & Partners
(Proposta
guanyadora)

the intervention to endow the object with external qualities that currently it does not have, rather than recognising the values of what is already there.

We understand various unilateral strategies to revel in the object and justify it formally, rather than the susceptible process of synthesis that leads to the forms of the proposed artefacts.

In the winning proposal, the detailed and concentrated work on the design of these new clothes, in this case externally coloured and with outstanding texture values, is a show of contention that reminds us of the ability of a Foster who is synthetic in other fields (structure, facilities, etc.) and even a guarantee of the minimisation of the intervention itself. This process so linked to the language required to dress the Camp Nou, however, leaves us with doubts about having to sell the colours to build the stadium, about this wrapping itself up with the flag.

Norman Foster's project is conceived from the heights and is of anywhere, a characteristic that does not allow him to act with the precision and rigour of the other building that he left us in Barcelona: the Collserola Tower. The work process, which extends from the preliminary plans to the definition of the execution, will most certainly fill this gap.

The tale

As in the tale by Hans Christian Andersen, we want new clothes for the stadium, but we must beware not to invite tailors like those of the tale, from far-off lands, to finally end up leaving it in the altogether. ♦

Mateu Barba & Sergi Serra

Translated by Debbie Smirthwaite

valen de la intervenció per dotar al objecte de unas cualidades externas de las que actualmente no dispone, más que reconocer los valores de lo que hay.

Entendemos varias estrategias unilaterales para recrearse en el objeto y justificarlo formalmente, más que el susceptible proceso de síntesis que desemboca en las formas de los artefactos propuestos.

En la propuesta ganadora, el trabajo minucioso y concentrado en el diseño de este traje, en este caso exteriormente coloreado y con valores de textura destacables, es una muestra de contención que nos recuerda la habilidad de un Foster sintético en otros campos (estructura, instalaciones...) e incluso una garantía de la minimización de la propia intervención. Este proceso tan vinculado al lenguaje que se requiere para vestir al Camp Nou, sin embargo, nos deja la duda de tener que vender los colores para hacer el estadio, de este envolverse con la bandera.

El proyecto de Norman Foster está concebido desde las alturas, y es de cualquier lugar, una característica que no le permite actuar con la precisión y el rigor del otro edificio que nos dejó en Barcelona: la torre de Collserola. El proceso de trabajo, que va desde el anteproyecto hasta la definición de la ejecución, seguro que llenará este salto.

El cuento

Como en el cuento de Hans Christian Andersen, queremos un traje nuevo para el estadio, pero ¡ojol!, que no tengamos que invitar a los sastres del cuento, venidos de tierras lejanas, para finalmente dejarlo desnudo. ♦

Mateu Barba y Sergi Serra

Traducido por Esteve Comes i Bergua